

ІНФОРМАЦІЙНА АРХІТЕКТУРА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ

Яценко В.В., здоб. ступ. PhD

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **І.В. Нестеренко**
Державний біотехнологічний університет

В умовах динамічного розвитку електронного бізнесу, питання забезпечення економічної безпеки підприємств стає все більш актуальним. Важливим інструментом для вирішення цієї задачі є моделювання інформаційної архітектури управління економічною безпекою. Електронний бізнес стикається з безліччю загроз економічній безпеці, таких як кібератаки, шахрайство, недобросовісна конкуренція та інші. Для ефективного протистояння цим загрозам необхідна чітка та структурована система управління економічною безпекою. Інформаційна архітектура управління економічною безпекою (ІАУЕБ) є основою цієї системи. Вона описує структуру, взаємозв'язки та функції інформаційних систем, що використовуються для управління економічною безпекою. Під управлінням економічною безпекою підприємства фахівці розуміють систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, що пов'язані із забезпеченням захисту його економічних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз [5, с. 12]. Основними функціональними цілями економічної безпеки підприємств електронного бізнесу є: забезпечення високої фінансової ефективності роботи та технологічної незалежності; підвищення продуктивності менеджменту, оптимізація організаційної структури управління підприємством; досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу; мінімізація руйнівного впливу результатів діяльності на стан навколишнього середовища; якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності; забезпечення захисту інформаційного простору, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення; ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів [2].

Надійна система економічної безпеки підприємства можлива лише за умови використання комплексного і системного підходу, що дозволяє оцінити перспективи розвитку підприємства, розробити його тактику і стратегію, зменшити негативний вплив загроз та небезпек. Моделювання системи економічної безпеки підприємства доволі складний процес і ґрунтується на результатах: аналізу бізнес-процесів

(визначаються всі бізнес-процеси, пов'язані з управлінням економічною безпекою, та їхні інформаційні потреби); аналізу даних (визначаються всі типи даних, які є необхідними для управління економічною безпекою, та їх джерела). При моделюванні ІАУЕБ слід дотримуватися наступних принципів: інтегрованість з іншими інформаційними системами підприємства; гнучкість та адаптованість до нових загроз та викликів; масштабованість для задоволення потреб зростаючого бізнесу. Компонентами моделі ІАУЕБ є: система моніторингу інформаційних систем - для моніторингу інформаційних систем підприємства на предмет загроз та інцидентів; система управління ризиками - для ідентифікації, оцінки та управління ризиками, пов'язаними з економічною безпекою; система управління інцидентами - для реагування на них; система аналітики інформаційної безпеки - для аналізу даних та виявлення тенденцій [5, с. 12].

Важливими етапами моделювання інформаційної архітектури управління економічною безпекою є: розробка та впровадження методології визначення рівня безпеки підприємства; створення інформаційної платформи; постановка і вирішення завдань безпеки на оперативному рівні; визначення параметрів відхилень показників від нормативних значень; визначення причин відхилень від стратегічних й оперативно-тактичних цілей і завдань; розробка сценаріїв управління економічною безпекою підприємства; оцінка динаміки небезпеки і загроз кожного зі сценаріїв; розрахунок потреби в матеріально-технічних, фінансових, трудових ресурсах і ефекту реалізації сценарію; реалізація обраного сценарію. Завершальним етапом є контроль за виконанням розробленої програми з економічної безпеки підприємства електронного бізнесу [5, с. 12].

Обрана система заходів з управління економічною безпекою підприємства не є сталою, вона повинна відповідати умовам сьогодення, носити гнучкий характер та створювати максимальний захист від несприятливих чинників у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства.

Критеріями оцінювання рівня економічної безпеки є основні економічні показники та індикатори загроз. При здійсненні управління економічною безпекою підприємств електронного бізнесу необхідно знижувати можливі ризики впливу щодо таких аспектів як: кібербезпека (забезпечення захисту від кібератак, витоку конфіденційної інформації, крадіжки даних, вірусів та інших кіберзагроз); фінансова безпека (мінімізація ризику фінансових втрат через шахрайство, фінансові маніпуляції, а також управління фінансовими потоками і оптимізація витрат); юридична безпека

(забезпечення відповідності законодавству та регуляторним вимогам у сфері електронного бізнесу, включаючи захист інтелектуальної власності та вирішення юридичних питань); операційна безпека (запобігання можливим проблемам у виробництві, постачанні, логістиці та інших операційних аспектах електронного бізнесу); репутаційна безпека (збереження доброї репутації та відносин з клієнтами, партнерами та іншими зацікавленими сторонами); технологічна безпека (забезпечення надійності та ефективності використання технологічних інструментів і платформ електронного бізнесу) [5, с. 12]. За умов неефективного управління економічною безпекою слабшає рівень економічної захищеності підприємства, знижуються результати діяльності, погіршуються умови та середовище діяльності підприємства. Такі наслідки визначають неотримання економічних вигід, погіршення фінансового стану та можливе банкрутство підприємства електронного бізнесу.

Таким чином, інформаційна архітектура відіграє критичну роль в управлінні економічною безпекою підприємств електронного бізнесу, забезпечуючи основу для доступності, цілісності та конфіденційності інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечення стійкості підприємства до економічних загроз.

Інформаційні джерела

1. Дроб'язко С.І. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки. Дніпропетровськ: «ФОП Дроб'язко», 2014. 349 с.

2. Поняття про економічну безпеку підприємства та її визначення. Навчальні матеріали
онлайнURL: http://pidruchniki.com/13290311/ekonomika/tema_ekonomichna_bepeka_pidpriyemstva

3. Kashchena N, Nesterenko I. Digitalization of the innovative development management information service of the enterprise. Mechanisms for ensuring innovative development of entrepreneurship. Monograph. Tallinn: Teadmus OÜ, 2022. P. 238-254 URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31559>

4. Ковалевська Н.С., Нестеренко І.В., Янчева І.В., Лопін А.О. Диджиталізація обліково-аналітичного забезпечення природоохоронної діяльності підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2021. Вип. 1(33). С. 32-43. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/3302>

5. Живко З.Б. Стратегічне планування в системі економічної безпеки підприємства. *Проблеми науки*. 2018. № 4. С. 32-39.